

KANTON SARAJEVO

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO

NAROD I PRAVDA

Danijela Kristić, zastupnica

VLADA KANTONA SARAJEVO

PREDMET: INICIJATIVA

Ovim putem podnosim inicijativu za uvođenje kategorije "samozaposleno lice" u Zakon o radu FBiH.

Obrazloženje:

Cilj ove inicijative jeste da se radnicima, koji mogu raditi sami za sebe, omogući da legalno budu dio sistema, da se registruju, ukoliko takva djelatnost dopušta, rad od kuće, da se odjave sa Službi za zapošljavanje, te da budu dio legalnog sistema i da državi plaćaju određeni dogovoreni iznos paušala, koji će im se priznati u radni staž, te da budu osigurani.

Mišljenja sam, ukoliko bi se u važeći Zakone o radu FBiH, uvela kategorija «samozaposlenik», uz prilagodbu Zakona o doprinosima, Zakona o porezu na dohodak i Zakona o zdravstvenom osiguranju, da bi se na taj način značajno smanjio rad na crno, uvele nezaposlene osobe u sistem, povećali bi se prihodi kako budžetskih, tako i vanbudžetskih fondova, te generalno popravio i unaprijedio poslovni ambijent u BiH.

S obzirom da Zakon o radu FBiH reguliše ovu oblast i potrebno ga je izmjeniti i dopuniti, predlažem Vladi Kantona Sarajevo, da usvajanjem ove Inicijative, zatraži od Vlade FBiH da pokrene izmjene Zakona o radu, kako bi se u zakon ugradila kategorija „samozaposlenik“.

Naše zakonodavstvo, kako na nivou države, tako i na nivou entiteta i kantona, ne poznaju kategoriju «samozaposleno lice». Evropska komisija, u Upitniku, pitala je BiH u poglavlju 19, pitanje broj 2., koje se odnosi na socijalnu politiku i zapošljavanje, „**Da li radno zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini sadrži definiciju sljedećeg: samozaposlenog radnika (samozaposlenog lica)?**“. Kanton Sarajevo je odgovorio sljedeće: *“U Kantonu Sarajevo primjenjuje se Zakon o radu ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/16) kao federalni propis i Zakon o radu u Kantonu Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 19/00). U smislu prednjeg, radno zakonodavstvo sadrži definiciju zaposlenog lica - radnika, ugovora o radu, radnog statusa,*

državnog službenika. Radno zakonodavstvo ne sadrži definiciju samozaposlenog radnika, ali Zakon o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba ("Službene novine Kantona Sarajevo" br.4/04, 29/09 i 18/13), kao cilj programa mjera koji donosi Vlada Kantona Sarajevo propisuje "samozapošljavanje"."

Značajan broj radnika i poslodavaca, zbog visokih stopa doprinosa, ali i složenog ambijenta za pokretanje poslovanja, nisu u prilici biti dio legalnog sistema i predstavljaju crno tržište. S obzirom na različite vrste poslovne djelatnosti, mnogim radnicima nije potrebna registracija pravnog subjekta, jer aktivnosti mogu voditi iz svoje kuće ili stana. Primjer su moleri, električari, programeri i slična zanimanja, za koje apsolutno nije potrebna registracija pravnog lica.

Mnoge osobe upravo na taj način osiguravaju sebi i svojoj porodici egzistenciju. Npr. jedan radnik, koji može zaraditi kao samozaposleno lice 1.000 KM i time osigurati sebi egzistenciju, kada bi htio biti legalno dio sistema, tj. raditi sam za sebe, morao bi iznajmiti poslovni prostor, nabaviti fiskalni uređaj, unajmiti usluge knjigovođe, plaćati skuplju struju, vodu, dobiti poresko, sudsko rješenje i mnogo drugih nepotrebnih stavki. On bi sada, da bi „legalno“ osigurao istu platu, trebao zarađivati minimalno 3.000 KM, zbog administrativnih procedura države. Upravo ovakav način zakonske regulative je doveo do velikog broj radnika koji rade na crno, koji ne mogu platiti sve silne obaveze i namete koje je propisala država.

U kontekstu iseljavanja, radna snaga se značajno smanjuje, što pokazuju i podaci Agencije za statistiku BiH. Od 2014. godine, prema zvaničnim statističkim podacima, radna snaga je smanjena za 113.000, a time je omjer zaposlenih i radne snage povećan sa 72.5% na 81.63%.

ANKETA O RADNOJ SNAZI				
GODINA	NEZAPOSLENI	ZAPOSLENI	RADNA SNAGA	OMJER ZAPOSLENIH I RADNE SNAGE
2014	308,000	812,000	1,120,000	72.50%
2015	315,000	822,000	1,137,000	72.30%
2016	273,000	801,000	1,074,000	74.58%
2017	211,000	816,000	1,027,000	79.45%
2018	185,000	822,000	1,007,000	81.63%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Prema zvaničnim podacima Eurostat-a, u periodu 2014.-2018., broj državljana iz BiH, koji su prvi put dobili dozvolu za boravak u EU iznosio je 155,143. Od ovog broja, 53,761, ili 34.65% je iznosio broj građana koji dobili prvi put dozvolu za borak u 2018. godini. Podaci sa slike 1. pokazuju da je povećani broj dozvola krenuo u 2016. godini.

Prema zemljama članicama EU, u 2018. godini, najviše dozvola je izdato u Njemačkoj i to 16,523, zatim u Sloveniji 15,714 i Hrvatskoj 12,996.

 eurostat

First permits by reason, length of validity and citizenship
Last update: 10-09-2019
Table Customization [show](#)

TIME: + Country of citizenship: Bosnia and Herzegovina
GEO: + Duration: Total

	2014	2015	2016	2017	2018
European Union - 28 countries	18,688	19,934	26,395	36,365	53,761 ^(b)
Belgium	156	167	131	161	171
Bulgaria	6	5	6	16	23
Czechia	179	479	590	528	513
Denmark	65	67	56	83	57
Germany (until 1990 former territories)	5,347	5,257	9,461	12,461	16,523
Estonia	1	0	2	1	1
Ireland	25	19	47	40	34
Greece	25	21	35	37	30
Spain	61	46	56	76	94
France	400	357	377	369	337
Croatia	1,002	866	2,382	5,526	12,996
Italy	1,402	1,556	1,040	952	976
Cyprus	5	6	8	3	6
Latvia	3	0	2	4	2
Lithuania	1	1	3	0	0
Luxembourg	101	126	124	138	145
Hungary	120	138	180	118	213
Malta	64	101	82	144	168
Netherlands	169	164	173	164	202
Austria	4,057 ^(a)	4,520	4,060	3,350	3,504
Poland	54	67	51	114	261 ^(b)

Izvor: Eurostat

Država ima velike ekonomske i finansijske gubitke zbog iseljavanja. Svaka osoba, koja je napustila državu, a pogotovu ona koja je bila zaposlena, sada više neće trošiti novac, plaćati doprinose i druge direktne poreze, tako da država zbog toga ima gubitke koji se mjere u milijardama KM, zbog nenaplaćenih poreza i doprinosa, da su te osobe ostale u državi. Gubici se pojavljuju zbog ulaganja društva u školovanje osoba, koje zbog destimulativnog poslovnog okruženja napuštaju državu. Prema rezultatima provedene studije „Troškovi emigracije mladih“, koju je uradio Institut za razvoj i inovacije Srbije, za edukaciju jednog građanina od predškolskog uzrasta, preko osnovnoškolskog i četverogodišnje srednje akademske studije, koje su trajale u prosjeku pet godina i završavale 2018., uloženo je oko 34.000 eura ili 66.700 KM. Trošak srednjoškolskog obrazovanja koji je trajao četiri godine i završio u 2018. godini bio je 20.854 eura ili 40.786, dok je trošak osmogodišnjeg osnovnog obrazovanja iznosio oko 13.572 eura ili 26.545 KM.

Prema procedurama pokretanja poslovanja, BiH se nalazi na posljednjim mjestima u svijetu, a u Evropi se nalazi na posljednjem mjestu. Prema Doing business-u 2020, koji objavljuje Svjetska banka, BiH se nalazi na 184. mjestu (od 190. zemalja) po proceduri pokretanja firme, gdje je potrebno u prosjeku 80 dana i 13 procedura. Prema Izvještaju globalnoj konkurentnosti Svjetskog ekonomskog foruma (WEF), BiH se nalazi po brzini pokretanja firmi na 137. mjestu (od 141. rangiranih zemalja).

Sarajevo 24.12.2019.godine

Zastupnica u Skupštini KS

Danijela Kristić